

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Bestemmingsplan inrichting Westergasfabriekterrein
Amsterdam

23 april 2003

1338-69

ISBN 90-421-1161-5
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING.....	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	4
4.1 Voorgenomen activiteit.....	4
4.2 Alternatieven.....	6
4.3 Nulalternatief.....	7
4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief.....	8
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN.....	8
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN.....	9
7. LEEMTEN IN INFORMATIE.....	9
8. EVALUATIEPROGRAMMA.....	10
9. VORM EN PRESENTATIE	10
10. SAMENVATTING VAN HET MER	11

1. INLEIDING

Het projectbureau Westergasfabriek heeft het voornemen het Westergasfabriekterrein in te richten met een primaire recreatieve functie, naast het ruimte bieden aan diverse functies op het gebied van kunst en cultuur in combinatie met een groene parkfunctie.

Op 18 september 2002 heeft de Raad van State goedkeuring onthouden aan het plandeel met de bestemming 'Recreatieve doeleinden' van het Bestemmingsplan Westerpark ABC uit 2000. Dit op grond van de overweging dat deze bestemming voorziet in de oprichting van recreatieve voorzieningen waar per jaar meer dan 500.000 bezoekers verwacht kunnen worden. De milieueffectrapportage wordt uitgevoerd voor het deel van het Bestemmingsplan waaraan goedkeuring is onthouden.

Bij brief van 24 februari 2003 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Echo van 26 februari 2003².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieumomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven;
- belangrijke onjuistheden bevat die ter voorkoming van misverstanden weerlegd dienen te worden.

De Commissie is van mening dat de startnotitie en de daaraan ten grondslag liggende documenten al veel voor het MER relevante informatie bevatten. Bij het opstellen van haar richtlijnenadvies heeft zij deze informatie op juistheid, compleetheid en relevantie voor de besluitvorming getoetst. **Verder richt dit advies zich vooral op die onderwerpen die in het MER nog nader aan de orde moeten komen. Voor het overige kan de startnotitie als basis voor de op te stellen richtlijnen dienen.**

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat wanneer deze informatie ontbreekt, het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming.

- Voorkomen van hinder en overlast van het gebruik van het terrein voor de buurt is het belangrijkste probleem waar het MER oplossingen voor moet bezien. Bespreek daarom mogelijke alternatieven voor het beheer- en vergunningenbeleid in het MER en onderzoek hun effectiviteit op het voorkomen van overlast in de omgeving en hun handhaafbaarheid. Het verdient sterke aanbeveling het beleid op hetzelfde moment vast te stellen als het bestemmingsplan.
- Naast geluidsoverlast zal hinder en overlast vooral ook door parkeren worden veroorzaakt. Geef voor ieder van de in de startnotitie aangegeven vijf bezoekersscenario's aan hoe parkeren gereguleerd zal worden en welke mogelijkheden er zijn voor verbetering van openbaar vervoermogelijkheden naar het terrein. Onderzoek een alternatief met een kleiner aantal grote evenementen of kleiner aantal evenementen met een regionale functie, omdat vooral deze evenementen naar verwachting tot verkeersdrukte, parkeerproblemen en geluidsoverlast leiden.
- Een belangrijke basis voor de voorspelling van te verwachten hinder en overlast zijn de bezoekersramingen. Analyseer deze op basis van bezoekersscenario's. Geef de verwachte verdeling van bezoekers in de tijd, herkomst, vervoerswijze, gemiddelde verblijfsduur e.d. Dit om inzicht te krijgen in verkeersdruk(te) en kansrijkheid van mogelijke maatregelen. Ga in op het geaccumuleerde effect van meerdere – kleine en grote – activiteiten op het terrein. Beschrijf bij de ramingen mogelijke onzekerheden of fluctuaties in de toekomst.
- Ook een hoofdpunt is de mate waarin de culturele invulling van het terrein hinder en overlast betekent voor de recreatiefunctie die het heeft voor de buurt. Bijvoorbeeld de mate en frequentie waarin het park, of delen ervan, wordt afgesloten bij evenementen. Geef aan welke conflicten er kunnen zijn en welke maatregelen worden genomen om beide functies goed naast elkaar te laten voortbestaan.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wet milieubeheer (Wm):

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

Probleemstelling en doel van het voornemen en de besluitvorming waarvoor m.e.r. wordt doorlopen zijn in de startnotitie voldoende aangegeven. Duidelijk is dat het MER vooral dient voor de onderbouwing van keuzen in:

1. de inrichting van het terrein
2. het te voeren beheers- en vergunningenbeleid om overlast voor de omgeving van het terrein zo veel mogelijk te voorkomen.

Hierbij is een aandachtspunt dat het beheer- en vergunningenbeleid niet in een bestemmingsplan wordt vastgelegd. Gelet op het belang van dit beleid voor de te verwachten milieuhinder van het voornemen in de omgeving, raadt de Commissie aan de totstandkoming van dit beleid en de besluitvorming er over in de tijd te koppelen aan het bestemmingsplan. Gebruik het MER om een inhoudelijke koppeling te leggen. Meer concreet: bespreek mogelijke alternatieven voor het beheer- en vergunningenbeleid in het MER, onderzoek hun effectiviteit op het voorkomen van overlast in de omgeving en stel het beleid op hetzelfde moment vast als het bestemmingsplan. In hoofdstuk 4 van dit advies gaat de Commissie in op te onderzoeken alternatieven voor het beheer- en vergunningenbeleid⁵.

⁵ Zie ook inspraakreactie 1, bijlage 4, waarin gesteld wordt dat *'het vergunningenbeleid belangrijke gegevens kan opleveren voor het MER' en 'het beheer en verlenen van vergunningen de schadelijke milieugevolgen moeten beperken'*.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Voorgenomen activiteit

De startnotitie geeft al veel informatie over het voornemen en de aspecten die in het MER zullen worden beschreven. Neem in aanvulling hierop in het MER ook de volgende informatie op:

Inrichtingsplan:

- Beschrijf het feitelijke plangebied, de elementen die behouden blijven en de elementen die worden toegevoegd. De functiekaart in de startnotitie is te schematisch.
- Beschrijf de relatie met de omgeving en de ontsluiting van het terrein. In de startnotitie zijn deze op een te klein schaalniveau aangegeven.

Gebruik van het terrein:

- Maak een duidelijk onderscheid tussen 'wensen' voor culturele, recreatieve en ecologische inrichting van het terrein en 'al genomen besluiten' hierover. In de startnotitie lopen deze door elkaar.

Ramingen bezoekers:

- De bezoekersaantallen per functie zijn in de startnotitie geraamd op jaarbasis. Voor de effectbepaling is het belangrijk deze te vertalen naar momenten van 'maximum bezoek'⁶. De Commissie is van mening dat de in de startnotitie aangegeven 'scenariobenadering'⁷ hiervoor een goede werkwijze is. Geef inzicht in de frequentie waarmee de onderscheiden scenario's zich zullen voordoen en wat als 'maatgevende' dag kan worden aangemerkt.
- Geef de verwachte verdeling van bezoekers in de tijd, herkomst, vervoerswijze, gemiddelde verblijfsduur e.d. Dit om inzicht te krijgen in verkeersdruk(te) en kansrijkheid van mogelijke maatregelen. Ga in op het geaccumuleerde effect van meerdere - kleine en grote - activiteiten op het terrein.

⁶ Zie ook inspraakreactie 1, bijlage 4, waarin gesteld wordt dat het van belang is 'piekbelastingen en rustpauzes tussen evenementen te analyseren' en 'de effecten te bezien van sterke concentraties bezoekers op bepaalde momenten'.

⁷ De startnotitie stelt: *De milieugevolgen door verkeer zullen voor vijf bezoeksscenario's worden onderzocht. De scenario's verschillen qua aantal bezoekers en dus ook wat betreft de omvang van het verkeer'.*

- Beschrijf mogelijke onzekerheden of fluctuaties in de toekomst. De beoogde culturele activiteiten zijn conjunctuurgevoelig en zullen steeds veranderen door product vernieuwing. Dit kan resulteren in aanzienlijke afwijkingen van bezoekersaantallen en bezoekpatroon (spreiding over de dag, week, seizoen) ten opzichte van de huidige ramingen.

Hinder en overlast

- Beschrijf in welke mate de culturele invulling van het terrein hinder en overlast betekent voor de recreatiefunctie die het heeft voor de buurt. Bijvoorbeeld de mate en frequentie waarin het park, of delen ervan, wordt afgesloten bij evenementen. Geef aan welke maatregelen worden genomen om beide functies goed naast elkaar te laten voortbestaan⁸.
- Beschrijf de aard van de mogelijke hinder en overlast die het gebruik van het terrein veroorzaakt in de aangrenzende woonwijken en de instrumenten die de gemeente hanteert om deze te voorkomen of te beperken. Geef hierbij duidelijk aan wat de gemeente als hinder of overlast definieert, zowel wat betreft omvang van de hinder als het tijdstip waarop het plaatsvindt. Feitelijk gaat het om het bepalen van de 'omgevingscapaciteiten', waardoor duidelijk wordt wat de woon- en leefomgeving qua hinder en overlast wel en niet aan kan. Parkeren is daarbij een van de belangrijke onderwerpen⁹. In dit verband kan worden gedacht aan het vaststellen van een maximale toegestane parkeerdruk in de woonomgeving.
- Geef aan in welke mate verschillende type activiteiten – kleine en grote; met veel of weinig bezoekers – gelijktijdig kunnen plaatsvinden en welke instrumenten worden ingezet om het beoogde beleid op dit punt te effectueren.
- Ga hierbij ook in op de handhaving van instrumenten om overlast te voorkomen. Bijvoorbeeld, de exploitatie van de gebouwen wordt geregeld in de huurcontracten tussen MAB en de gebruikers van de gebouwen. Daarop lijkt de gemeente weinig directe invloed te hebben. Geef aan hoe het voorkomen van hinder en overlast toch gewaarborgd wordt.
- Daarnaast is de gemeente direct verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het openbaar gebied. Beschrijf het beheersplan voor bijvoorbeeld verhardingen, groenbeheer, afvalverwijdering e.d. voor zover dit relevant is voor hinder of ecologische invulling terrein.

Verkeer en vervoer

De Commissie heeft begrepen dat een verkeer- en vervoersplan wordt opgesteld. Neem deze als bijlage bij het MER op en neem de belangrijkste informatie in het plan in het MER over. Besteed hierin in ieder geval aandacht aan:

- de toekomstige ontsluitingsstructuur, bereikbaarheid van hulpdiensten en regulering van laden & lossen;
- de mogelijke scenario's in gebruik van het terrein en de daarbij optredende verkeersafwikkeling met name op de Haarlemmerweg;
- de bereikbaarheid van de woonbuurten ten zuiden van de Haarlemmerweg;

⁸ Zie ook inspraakreactie 1, bijlage 4, waarin de nadruk wordt gelegd op het onderscheid tussen massale actieve recreatie en passieve recreatie voor de rustzoekende omwonenden.

⁹ Zie ook inspraakreactie 1, bijlage 4, dat 'te verwachten situaties van extreme verkeersoverlast (...) om onderzoek vragen'.

- regulering van het parkeren in de omgeving, zoals bewegwijzering en maatregelen ter voorkoming van zoekverkeer in de woonwijk; doe dit voor ieder van de in de startnotitie aangegeven 'vijf bezoeksenarios';
- bereikbaarheid van het gebied met andere vervoerswijzen dan de auto, zoals openbaar vervoer (bus, tram en metro), fietsroutes, fietsstallingen. Uit de startnotitie (p27) blijkt dat het openbaar vervoer op dit moment onvoldoende is en er ook nog geen maatregelen gepland zijn die de bereikbaarheid per openbaar vervoer verbeteren. Ook uit de 'workshop verkeer en circulatie' (1998) blijkt dat het openbaar vervoer niet optimaal is. Aandachtspunt is dat een bestemmingsplan niet de dienstregeling van het openbaar vervoer regelt. Geef daarom aan welke verplichtingen de gemeente zichzelf oplegt met betrekking tot openbaar vervoer, inclusief de metroringlijn, en betrek deze bij de besluitvorming over het beheers- en vergunningenbeleid.

Natuur

De huidige ecologische waarde van het terrein en de mogelijke alternatieven voor de ecologische ontwikkeling van het terrein, worden in reeds uitgevoerde studies voldoende beschreven. Neem de hoofdlijnen hiervan op in het MER. Naar de mening van de Commissie zijn, binnen de randvoorwaarden van het deelraadsbesluit van 1996, de mogelijkheden van het creëren van ecologische waarden op terrein zeer beperkt.

4.2 Alternatieven

In de startnotitie staat op pagina 11: *'In het MER worden geen inrichtingsalternatieven ontwikkeld. De reden hiervoor ligt in het feit dat de manier waarop de voorgenomen activiteit is vormgegeven als milieuvriendelijk kan worden beschouwd. (...) Een andere inrichting levert naar verwachting geen relevante bijdrage aan een verbetering van de milieusituatie op. (...) Indien aanwezig, zullen optimalisatiemogelijkheden worden aangegeven. (...) In het MER wordt onderbouwd dat de voorgenomen activiteit reeds zo milieuvriendelijk mogelijk is (...).'*

De Commissie is het met deze constatering en aanpak eens gelet op het feit dat:

1. de vele tot nu toe uitgevoerde onderzoeken voor het terrein voldoende informatie bevatten om te kunnen onderbouwen of met een andere inrichting al of niet substantiële milieuwinst kan worden geboekt en welke optimalisatiemogelijkheden er bestaan. De Commissie raadt aan de belangrijkste informatie in deze onderzoeken in het MER kort samen te vatten, zoals de onderzochte alternatieven voor de ecologische inrichting van het terrein.

2. het deelraadsbesluit uit 1996 vastlegt dat het voornemen zowel een recreatiefunctie voor de buurt heeft als mogelijkheden moet bieden voor grootschalige evenementen. Het door de inspraak voorgestelde alternatief waarin uitsluitend sprake is van museale functies in het park past niet binnen het deelraadsbesluit¹⁰. Ook lijkt een sluitende financiële exploitatie van een dergelijk terrein moeilijk haalbaar. Het voorgestelde alternatief kan daarmee niet als een realistisch alternatief voor de voorliggende besluitvorming worden beschouwd.

Wel adviseert de Commissie om in het MER alternatieven te ontwikkelen voor het beheers- en vergunningenbeleid. Hieruit moet duidelijk worden welk effect verschillende regimes hebben op de te verwachten hinder en overlast in de buurt. Uitgangspunt kan het beleid zijn zoals dat in concept reeds is beschreven in het document: *'Westergasfabriekterrein; Vergunningen voor evenementen en horeca – versie voor inspraak, 21 mei 2001'*. Bezie in ieder geval de volgende alternatieven voor dit beleid:

- minder grootschalige evenementen dan de zes grote evenementen per jaar die in het voornemen zijn opgenomen. Ditzelfde geldt ook voor grootschalige bedrijfsfeesten. De Commissie is zich ervan bewust dat besluitvorming hierover mogelijk al heeft plaatsgevonden, maar gelet op het grote aandeel dat deze evenementen zullen hebben in de verwachte overlast en de zorg die hierover in de inspraak is uitgesproken, is inzicht in de mogelijke milieuwinst van een kleiner aantal grote evenementen van groot belang in de communicatie met de buurt;
- alleen grootschalige evenementen die gericht zijn op inwoners van Amsterdam. Deze inwoners hebben namelijk goede mogelijkheden om per openbaar vervoer naar het terrein te reizen. Het toestaan van grote evenementen met regionale functie – bijvoorbeeld Cirque du Soleil en Holland Festival – betekent veel bezoekers per auto, omdat de eindtijd van de evenementen zodanig is dat terugreis per openbaar vervoer niet meer mogelijk is;
- scherpere vergunningseisen wat betreft duur, tijdstip (met name eindtijd), lage tonenintensiteit en uitstralingsrichting van geluidsinstallaties bij grootschalige evenementen of bedrijfsfeesten.

4.3 Nulalternatief

Als het mogelijk is om de doelen van de initiatiefnemer te realiseren zonder dat de voorgenomen activiteit – of een vergelijkbare activiteit – wordt uitgevoerd, is er een reëel nulalternatief. Naar de mening van de Commissie is dat niet het geval. Weliswaar kan besloten worden de tot nu toe vastgestelde bestemmingsplannen te handhaven, maar de doelen voor het voornemen zoals door de deelraad besloten in 1996 worden dan niet gehaald. Wel dient dit alternatief als referentie te worden uitgewerkt, zoals terecht in de startnotitie (p11) is aangegeven.

¹⁰ Zie inspraakreactie 1, bijlage 4: *'een zeer milieuvriendelijk park een park is zonder autoverkeer, dus ook geen laden en lossen, met bijvoorbeeld museale functies en kantoren in de gebouwen en geen massale toeloop. Dit komt overeen met een planontwerp dat na het van kracht worden van het Bestemmingsplan Overbrakerpolder gemaakt was'*.

4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief

De startnotitie geeft aan dat als meest milieuvriendelijk alternatief 'mede op basis van het de resultaten van het planalternatief, een alternatief wordt ontwikkeld dat gericht is op het voorkomen dan wel beperken van effecten op de leefbaarheid en de bereikbaarheid. Bij dit alternatief zullen, uitgaande van de beschreven locatie en omvang van de effecten, maatregelen ter stimulering van het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer worden aangegeven, alsmede andere mitigerende maatregelen (...).'

De Commissie is het eens met deze aanpak en adviseert hierbij ook het te hanteren beheers- en vergunningenbeleid te betrekken. Met andere woorden, wat is het meest vergaande pakket aan beheers- en vergunningenmaatregelen om hinder en overlast te voorkomen, binnen de randvoorwaarden van genomen besluiten en uitgaand van een exploitabel voornemen?

Betrek daarnaast ook de volgende mogelijkheden bij het opstellen van het meest milieuvriendelijk alternatief:

- een kleiner aantal grote evenementen, ter voorkoming van een bovenregionale functie van het terrein met relatief veel autoverkeer;
- een groter aantal kleinschalige activiteiten, gericht op publiek uit de omgeving zodat maximaal ingezet wordt op fiets en openbaar vervoer;
- niet realiseren van de onderdelen van het voornemen die naar verwachting de meeste overlast of beperkingen voor de ecologische invulling van het park opleveren;
- parkeerruimte op het terrein zelf voor auto's en fietsen; geef aan in welke mate dit conflicteert met de ecologische invulling;
- de mogelijkheden van vervoersmanagement, zoals bij boekingen aansturen op groepsvervoer;
- beperking van het zoekverkeer in de buurt.

5. **BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN**

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

De startnotitie geeft goed aan welke aspecten van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling moeten worden beschreven. Dit geldt ook voor de te beschrijven milieugevolgen van voornemen en alternatieven. Besteedt speciale aandacht aan mogelijke cumulatie van effecten. Bijvoorbeeld cumulatie met bestaande hinder en overlast van Haarlemmerweg en spoor, of cumulatie met andere verkeersaantrekkende activiteiten in de omgeving van het terrein. Maak een worst case analyse voor de hinder die kan ontstaan bij het gelijktijdig plaatsvinden op het terrein van het maximaal toegestane aantal kleine en grote activiteiten.

Geef ook aan welke win-win-mogelijkheden er zijn om gelijktijdig met hinder en overlast van het Westergasfabrieksterrein ook bestaande hinder en overlast aan te pakken.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

Vergelijk de milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven onderling én met de referentie. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Spits deze inventarisatie toe op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen en beoordeel wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie. Beschrijf:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De Stadsdeelraad moet in het bestemmingsplan aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat het projectbureau in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onze kerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek. De Commissie adviseert in dit onderzoek in ieder geval de volgende onderwerpen op te nemen:

- daadwerkelijke hinder en overlast van het terrein op zijn omgeving; daarbij is de 'Omgevingseffectentoets' zoals deze in het concept beheer- en vergunningenbeleid wordt voorgesteld een nuttig instrument;
- kwaliteit van bodem, grond- en oppervlaktewater op het terrein.

9. VORM EN PRESENTATIE

Geef bijzondere aandacht aan de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Presenteer deze bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

10. **SAMENVATTING VAN HET MER**

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma en het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.